

<https://doi.org/10.15407/np.70.011>
УДК 027.021(477):021.64:025.5:004]“364”

Валерій Горвий,

доктор історичних наук, професор, заступник гендиректора,
заслужений діяч науки і техніки України,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: valnihor@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2644-5249>

**БІБЛІОТЕЧНІ ДОКУМЕНТАЛЬНО-РЕСУРСНІ ЦЕНТРИ
ЯК ВАЖЛИВІ ІНФОРМАЦІЙНІ УСТАНОВИ
В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО
ВОЄННОГО ПРОТИСТОЯННЯ В УКРАЇНІ**

Характерними особливостями міждержавних, міжнаціональних протистоянь сучасності, особливо на воєнному рівні, є постійне взаємне зростання протидії не лише військових формувань, спеціальних інформаційних організацій та працівників оборонних підприємств, а й усього цивільного населення. З розвитком електронних інформаційних технологій, активізацією глобалізаційних процесів нова оперативна інформація стає надбанням свідомості всіх категорій населення, а це сьогодні сприяє осмисленому формуванню громадської думки, що стає інтелектуальною зброєю протиборчих сторін. У цьому контексті якраз бібліотечні установи, створюючи та акумулюючи актуальну інформацію в електронні інформаційні ресурси, структуруючи їх і готуючи до ефективного використання, і стають важливими інструментами якісного використання інформації.

Новизною цієї праці є пропозиції щодо розвитку якісно нових технологій, пов'язаних із формуванням електронного інформаційного ресурсу і його ефективного використання в складні історичні періоди, які наразі переживає суспільство, передусім оновлення бібліотечного законодавства, організація інтергрованого корпоративного ресурсу, залучення до аналітичної діяльності нових технологій квантового аналізу в психології, соціології тощо.

Ключові слова: інформаційне протистояння, глобальна інформатизація, бібліотечні інформаційні технології, управління інформаційними процесами, суспільна свідомість, інтеграція ресурсів, кооперація наукових бібліотек.

Постановка проблеми. Історичні періоди визначають специфічні можливості сучасних електронних інформаційних технологій, коли оперативне

інформування, що спроможне стрімко формувати актуальний і доступний контент, набуває пріоритетного значення й поширюється на всі категорії населення держав і націй, що знаходяться в протистоянні, особливо, коли надаються можливості не лише використовувати достовірну інформацію, а й виявляти маніпулювання і фабрикацію матеріалів та протистояти її впливу.

Значний внесок у цю діяльність вносять великі наукові національні бібліотеки, що постійно вдосконалюють свою історичну функцію в галузі створення науково-довідкового апарату пошуку бібліотечних документів та обслуговування ними користувачів, серед яких провідне місце посідає і Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Інформаційна ера дає змогу розвивати процес соціальної комунікації, що перетворює бібліотеки в потужні центри електронної інформації, яка виходить за межі оперування документами власних бібліотечних фондів і використовує в аналітичній діяльності весь спектр суспільної інформації, розвиваючи засоби аналізу будь-якого матеріалу та доведення її вірогідності. Це стає одним з ефективних інструментів керування масовими інформаційними процесами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку багатьох учених, та передусім авторитетного в цій царині науковця О. Прогнімака, людство входить у період неоіндустріального суспільства [1]. Його розбудову, як стверджував І. Валлерстайн [2], слід проводити засобами упорядкування знань. Сьогодні це активно впроваджують наукові відділи бібліотек світу, що мають своїх інтелектуалів, які працюють із глибокою аналітикою в суспільних науках. Розглядаючи найближчі перспективи розвитку людства, М. Каку [3, с. 13] зауважує, що показник обсягів інформації, яку може переробити цивілізація, стає не менш важливим, ніж її енергооснащеність. Опанування можливостями нинішнього століття, очевидно, визначить остаточну траєкторію подальшого розвитку людської раси в усій множині її національних утворень. Протистояння націй і держав у процесі їх подальшого розвитку базуватимуться на проявах міжнародного співробітництва і протистоянь, що відобразатиметься насамперед у бібліотечній сфері як у центрах акумуляції і організації використання інформаційних ресурсів. Розвиток електронних інформаційних технологій зумовлює постійний процес оновлення багатоаспектних процесів трансформації їх діяльності, що активно досліджується вченими НБУВ вже декілька років [4, с. 102–164; 184–199; 5].

Виклад матеріалу. Джерелом і основними складовими міжнародних протистоянь на етапі переходу від індустріального до неоіндустріального суспільства стає міжнаціональний рівень суперечностей. З розвитком

електронних інформаційних технологій він відіграє найважливішу роль у міжнародних взаємовідносинах і пов'язаний з посиленням інтеграційних факторів глобалізації.

В історичному розрізі в системі соціальних структур суспільства ми спостерігаємо найбільш тривалі традиції етно-національної еволюції та національної пам'яті. Неспівзмірно довша тривалість впливу саме цієї складової історичної пам'яті в процесі її розвитку порівняно з традиціями попередніх цивілізацій і суспільств із внутрішніми конфліктами і впливами (родо-племінних, релігійних, державоутворювальних та інших критеріїв впливу на видову пам'ять), на емоційну сферу людських популяцій робить складові національних орієнтирів найбільш стійкими в людській свідомості. Сьогодні ці стосунки і фактори вже досліджуються з використанням квантових технологій [6], квантів первинних психологічних чинників¹ реагування, що активно вивчаються в психології та соціології, і тривають пошуки найважливішої одиниці інформаційного виміру в цій сфері знань для оцінок можливостей їх методичного використання. Це спричинено тим, що впливи навколишнього середовища (пов'язані з первинними відчуттями болю, голоду, задоволення та ін.), порівняно з іншими факторами формування суспільної психіки, спираються на стародавню основу матеріальної стійкості біоенергетичних об'єктів.

Використання можливостей квантового аналізу в психології дає змогу визначити емоційну основу і стійкість специфічних особливостей національної психіки в процесі розвитку націй, оцінити вплив специфіки територіальних особливостей, розвитку місцевих традицій, соціально-економічних, культурних, релігійних та інших зв'язків, формування місцевих трендів розвитку.

За умов активного розвитку націй, формування національних, а потім і багатонаціональних держав, набирає інтенсивності конкуренція між державами, релігійними об'єднаннями, націями, професійними об'єднаннями та ін. Нинішнє інформаційне суспільство водночас, по суті, є об'єднуючим усіх складових цивілізації у єдине ціле. Його основні об'єднуючі процеси позитивні для всіх складових, що, по-перше, готові прийняти інноваційні трансформації, швидко освоєння передових технологій та, по-друге, перебувати на рівні сучасної ідеології якісних перетворень,

¹ Кванти психологічних чинників – це їх найменші елементи, що зберігають основні характерні особливості даних психологічних явищ (прим. авт.). Детал. див. Уилсон Р. А. Квантовая психология / пер. с англ. под ред. Я. Невструева. Киев : Янус, 1998.

що диктуються викликами сучасності. У той же час перетворення можуть ставати негативним процесом нівелювання слабо виражених національних ознак для тих націй і держав, що не мають внутрішньої енергії протистояти цим впливам. Нації і держави без внутрішньої енергії спротиву зовнішнім впливам, без забезпечення необхідного для сьогодення розвитку енергії, обов'язкового при цьому внеску в загальноцивілізаційний доробок усіх складових суспільного розвою, витісняються з процесу самостійної еволюції і щезають із процесу самотнього розвитку, стають додатком активних дієвих історичних сил.

Їх активізація пояснюється розвитком інформаційної основи трансформаційних процесів, що приносить націям позитивні приклади поступу, що не суперечать основним напрямам національної еволюції. При цьому в багатонаціональному суспільстві, яке постійно оновлюється, позитивними є саме ті характерні національні особливості, що сприяють прогресу держав в умовах зміцнення єдності їх складових, інноваційного реагування з національним забарвленням на нові виклики дійсності. Опора в розвитку на такі нові ознаки, які поки що суттєво відображаються в предметних інноваційних ресурсах, дає підстави називати постіндустріальне суспільство неоіндустріальним. Усі інші складові оновлення національних структур тією чи іншою мірою несуть у собі елементи суперечностей, що під час розвитку перетворюються в гальмівні фактори національного поступу.

Великі бібліотечні національні установи в сучасних інформаційних процесах, як і в інформаційних обмінах індустріального суспільства, відіграють вагому роль. В інформаційному комплексі кожної нації, що разом становлять нашу державу, вони є базою знань, базою суспільного досвіду, джерелом формування трендів, а згодом і конкретних орієнтирів подальшого, спочатку інформаційного, а потім всебічного суспільного життя. Бібліотечні інформаційні бази при цьому виконують дуже важливу функцію відтворення національних духовних цінностей у свідомості нових поколінь, забезпечення їх еволюції, значущості за умов сучасного розвитку націй. Базові інформаційні ресурси націй і держав є також інформаційним інструментом захисту культурно-освітніх процесів від агресивних впливів, що передбачають асиміляцію та культурне поглинання сусідами. У теперішній час таке поглинання, як уже показує міжнародна практика, спочатку культурних утисків, згодом політичних, економічних тощо спричиняє розмивання націй як рівноправних суб'єктів глобального національного розвитку. Така тенденція спочатку призводить до малопомітного, а потім і до відчутного збіднення різноманітності форм творчого поступу

в загальноцивілізаційному вимірі. Зі зростанням усього комплексу в процесі еволюції значення цього негативного фактора стає дедалі значущим для нашого суспільства.

Для сучасної еволюції інформаційної сфери, що насамперед базується на розвитку електронних інформаційних технологій, бібліотечні установи стають ефективними інструментами науково-інформаційної консолідації зі стрімко зростаючим потенціалом глобального інформаційного простору. Однак треба зазначити, що на цей потенціал також впливають масиви низькоякісної інформації, що продукуються і вводяться в обіг малокваліфікованими інформаційними виробниками. З розвитком глобальної інформатизації число таких виробників і розповсюджувачів електронних ресурсів швидко збільшується. Масиви низькоякісної інформації тішать свідомість їх виробників і водночас затіняють якісну, необхідну для суспільства інформацію. Розроблювані пошукові системи в масивах електронного контенту хоча й сприяють пошуку якісної інформації, але, як показує практика, завжди обмежені вузькотематичними орієнтирами конкретного завдання. До того ж на практиці вони не пропонують багатоваріантних шляхів розв'язання проблем зростання.

Акумуляовані в бібліотеках національні інформаційні ресурси сприяють підготовці інноваційних аналітичних продуктів, орієнтованих на зарубіжні ринки інформації. Вони мають ставати компонентами міжнародних дослідницьких проєктів, забезпечувати оригінальний національний внесок у багатогранну систему міжнародного розвитку. Це є обов'язковим чинником сучасного національного поступу [7].

Слушно наголосити, що розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в бібліотечних установах [4] дає підстави для активізації ще одного важливого напрямку – рекламної діяльності, що відображає вітчизняні здобутки в загальносуспільному прогресі та має сприяти поживленню ринкової економіки на етапі розвитку інформаційних технологій.

Водночас значною перешкодою на цьому шляху є законодавча заборона державним бібліотекам України використовувати свої ресурси на комерційній основі. При цьому не варто забувати, що глобальні інформаційні процеси зумовлюють, на жаль, зростання інформаційної складової в міждержавних протистояннях, розвитку гібридних воєн, стають активним компонентом воєн «гарячих». Потенціал вітчизняної бібліотечної системи при його певній організації може відслідковувати ворожі інформаційні вкиди в міжнародне інформаційне середовище, інформаційну систему національного інформаційного комплексу України, форми і методи дезінформації власного суспільства в країнах-дезінформаторах [5].

За цих обставин науково-інформаційна та інформаційно-аналітична діяльність вітчизняних бібліотек набуває суттєвого значення. Чимала їх кількість уже сьогодні як за професійним рівнем працівників, так і за технологічним рівнем інфраструктури мають змогу відслідковувати зміст ворожих інформаційних вкидів у сучасний інфопростір, а на базі процесу оперативної комплектації фондів новою електронною та іншою інформацією готувати інформаційно-аналітичні та аналітичні продукти для ознайомлення вітчизняних користувачів з оновлюваним ресурсом, його можливостям для протистояння ворожій пропаганді [8].

Загалом з філософського погляду, на всіх етапах розвитку людства бібліотеки були матеріальним відображенням сукупного енергоінформаційного змісту діяльності людської цивілізації. На нинішньому інформаційному етапі особливого значення набуває використання наукової інформації, отриманої за рахунок квантових технологій, що підвищує її продуктивність і сприяє максимальній активізації національної свідомості і духовноціннісних орієнтирів сучасних націй, зміцненню самоусвідомлення, стійкості, рішучості народу в боротьбі з агресором.

Пошук і використання саме цих бібліотечних ресурсних центрів і можливості поширення їхнього впливу, застосування нової актуальної інформації в протистоянні ворогу за умов застарілого бібліотечного законодавства, відсутності можливостей для оновлення інформаційної бази і одночасного поглиблення міжнародного протистояння – стає для нації і держави дедалі необхідним і животрепетним.

Ефективність протистояння ворогу залежить також від якості оновлення інформаційної бази, фондів бібліотек, відбору передових здобутків світової науки та технологій із ресурсів глобального інформаційного простору. Паралельно мають комплектуватися продуктами національного інфотворення магістральні напрями національного розвитку.

Електронні інформаційні технології дали змогу бібліотечним ресурсним центрам активніше використовувати наукову інформацію в контексті розвитку націй і їх державної організації. Наукові бібліотеки в першу чергу на основі використання комп'ютерних технологій мають здійснювати структурування наукових ресурсів, їх тематичну організацію відповідно до потреб і замовлень користувачів, та із самого початку полегшувати пошук інформації. Бібліотекарі сьогодні є професійними спеціалістами з обробки інформаційних масивів, вони працюють спільно з науковими співробітниками та звільняють наукових працівників від малопродуктивної для них пошукової роботи в глобальних масивах інформації, націлюють на оперативну інформацію, особливо вагомую в періоди інформаційних воєн [9, 10].

Важливим у роботі бібліотек стає розвиток ініціативного дистанційного забезпечення, насамперед корпоративних користувачів, як метод розширення обслуговування не лише учасників наукової діяльності, а й виробничників, усіх зацікавлених в оперативному використанні результатів наукових досліджень [11]. Цей метод ефективно використовується в роботі аналітичних служб НБУВ для інформування органів державної влади, громадських органів, провідних економічних структур, бібліотечних установ та ін. У 2021 р. їх число становило 3216 постійних корпоративних користувачів в усіх регіонах України [12]. У 2023 р., незважаючи на воєнні дії в країні, СІАЗ вдалося зберегти основну масу замовників (насамперед у державних структурах). Серед абонентів, що отримують інформаційно-аналітичну продукцію СІАЗ – Верховна Рада України, РНБО, Кабінет Міністрів, Національна академія наук України, міністерства освіти та охорони здоров'я; обласні, районні державні та військові адміністрації (понад 100 адресатів); об'єднані територіальні громади (873 адресати), обласні, міські і районні ради (184). Загалом диференційоване інформаційно-аналітичне обслуговування охоплює 1189 email-абонентів. Окремо виділимо вибіркове обслуговування, що охоплює центральний офіс Українського союзу промисловців і підприємців (УСПП), центральний офіс Української бібліотечної асоціації (УБА), посольства України в різних країнах – всього шість email-абонентів [13].

Під час розвитку національної інформаційної інфраструктури наукової бібліотеки, насамперед НБУВ, беруть активну участь у розбудові електронних інформаційних комунікацій, що стали основою сучасної національної інформаційної системи. Саме ці комунікації забезпечують «скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків з громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави» [14]. Вхідження наукових бібліотек зі своїм науково-інформаційним ресурсом до системи стратегічних, регіональних та місцевих електронних комунікацій об'єктивно сприяє підвищенню якості інформаційних обмінів на загальнонаціональному рівні, зближенню науки з потребами сучасного суспільного розвитку, забезпеченню наукового обґрунтування планів суспільного розвитку та зворотного зв'язку в їх реалізації.

Необхідним методологічним рішенням у новому бібліотечному законодавстві, у тому числі щодо створення Національної електронної бібліотеки, оголошеною як пріоритет на сучасному етапі, мають стати корпоративні

технології створення спільних ресурсів і розв'язання проблем міжбібліотечної кооперації. Лише налагодження ефективної взаємодії між бібліотеками всіх рівнів перетворить національну інфосферу в ефективний національний інформаційний комплекс, який успішно зможе вирішувати завдання національного розвитку і співробітництва в глобалізованому світі на засадах співпраці міжнародних і національних стандартів створення інформації та надання до неї доступу. Це питання давно і ефективно вирішене бібліотеками передових країн світу й тих, хто до них долучився. Система нараховує близько 200 тис. установ у різних країнах.

Така кооперація має багато переваг, а саме:

- проведення успішного формування, пошуку наявних ресурсів і оцифрування фондів бібліотек без затратного паралелізму;
- можливості обслуговування всіма наявними ресурсами інформації користувачів у межах національного і глобального інформаційного простору; оперативно попереджувати шкідливі впливи і надання достовірної інформації як вітчизняним громадянам, так і аналітикам та журналістам усіх країн; економії бюджетних коштів на замовленнях іноземних платних ресурсів тощо. Для внутрішньої ситуації важливою залишається можливість оперативно реагувати на інформаційні та інші потреби як держави в цілому, так і регіонів.

Висновок. Інформаційна практика останніх років переконує, що з розвитком електронних технологій міжнародні інформаційні протистояння стали значно різноманітнішими, диференційовано впливаючи на широкі аспекти суспільної діяльності країн – об'єктів впливу. З активізацією глобалізаційних процесів нова оперативна інформація стає надбанням свідомості всіх верств населення. При цьому від бібліотечних документально-ресурсних центрів вимагається розвиток і впровадження нових технологій обслуговування користувачів, і передусім квантового аналізу, створення національного інтегрованого корпоративного ресурсу провідних бібліотек, законодавчі зміни в бібліотечний галузі, підготовка інформаційних спеціалістів для бібліотечних установ та постійна модернізація комп'ютерного парку і програмного забезпечення. Слід врахувати потреби сучасного суспільства, а саме той чинник, що особливістю інформаційного обслуговування є охоплення всіх складових інформаційних впливів. При упущенні окремих напрямів у противника з'являється змога швидко перекидати акценти діяльності саме на ослаблені ділянки, на яких вони і досягають успіху.

Тому використання нових підходів у роботі бібліотечних установ при інформаційних протистояннях забезпечує цілісність реагування на інформа-

ційну агресію, поповнення ресурсу бібліотек на користь успішної суспільної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Прогнімак О. Д. Неоіндустріальне майбутнє країни: сподівання vs перешкоди. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/170650/03-Prohnyimak.pdf?sequence=1> (дата звернення: 06.02.2024).

2. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: социология XXI века / пер. с англ. ; под ред. В. Л. Иноземцева. М. : Логос, 2003. С. 200.

3. Каку М. Физика будущего / пер. с англ. 5 изд. М. : Альпина нон-фикшн, 2017. 584 с.

4. Горова С. В. Интернет-ЗМІ як об'єкт бібліотечної інформаційної діяльності : монографія. Київ, 2013. 208 с.

5. Інформаційні механізми нейтралізації негативних зарубіжних впливів на регіони України в умовах гібридної війни : наук. доп. / Л. А. Дубровіна (кер. проєкту), О. С. Онищенко, В. М. Горовий та ін. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2018.

6. Уилсон Р. А. Квантовая психология / пер. с англ. ; под ред. Я. Невструева. Киев : Янус, 1998.

7. Горовий В. М. Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства : монографія. Київ : НБУВ, 2005. С. 69–71.

8. Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій : монографія / О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2011. 290 с.

9. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства : монографія / О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2011. 248 с.

10. Соціокультурні механізми формування ментального імунітету проти зовнішніх маніпуляцій свідомістю населення України : монографія / В. М. Горовий (кер. проєкту), В. І. Попик, О. С. Онищенко та ін. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2015. 247 с.

11. Горовий В. М., Желай О. П. Організація наукової, інформаційно-аналітичної діяльності в підрозділах НБУВ, орієнтованих на дистанційне використання електронних інформаційних ресурсів. У кн.: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського в науково-інформаційному просторі (2000–

2018) / В. М. Горовий (кер. проєкту), М. Б. Закіров, Л. А. Чуприна та ін. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2019, [розд.] 1.2, С. 26–87.

12. Короткий звіт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського про наукову діяльність у 2021 році. URL: <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/46> (дата звернення: 14.02.2024).

13. Короткий звіт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського про наукову діяльність у 2023 році. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/taxonomy/term/46> (дата звернення: 15.02.2024).

14. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки» : Указ Президента України від 28 груд. 2021 р. № 685/2021. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069> (дата звернення: 20.02.2024).

References

1. Prohnyimak, O. D. (2020). Neoindustrialne maibutnie krainy: spodivannia pereshkody [The country's neo-industrial future: hope vs obstacle]. Kyiv [in Ukrainian].

2. Vallerstain, Y. (2003). Konets znakomoho myra: sotsyolohyia XXI veka [The end of the familiar world: sociology of the 21 st century]. Moscow: Lohos [in Russian].

3. Kaku, M. (2017). Fyzyka budushcheho [Physics of the future]. Moscow: Alpyna non-fykshn [in Russian].

4. Horova, S. V. (2013). Internet-ZMI yak ob'ekt bibliotechnoi diialnosti [Internet media as an object of library information activity]. Kyiv [in Ukrainian].

5. Dubrovina, L. A. (Ed.), Onyshchenko, O. S., Horovyi, V. M. et al. (2018). Informatsiini mekhanizmy neitralizatsii nehatyvnykh zarubizhnykh vplyviv na rehiony Ukrainy v umovakh hibrydnoi viiny: naukova dopovid [Information mechanisms for neutralization of negative foreign influences on the regions of Ukraine in conditions of a hybrid war. Research report]. Kyiv [in Ukrainian].

6. Uylson, R. A. (1998). Kvantovaia psykholohyia [Quantum psychology]. Kyiv: Janus [in Russian].

7. Horovyi, V. M. (2005). Osoblyvosti rozvytku sotsialnykh informatsiinykh baz suchasnoho ukrainskoho suspilstva [Features of the development of social information bases of modern Ukrainian society]. Kyiv [in Ukrainian].

8. Onyshchenko, O. S., Dubrovina, L. A., Horovyi, V. M., Popyk, V. I., Kostenko, L. Y., Kulakovska, T. L., Lobuzina, K. V., Voroshylov, O. V.,

Polovynchak, Yu. M., Solovianenko, D. V., Platonov, O. D., Motorny, O. M. (2011). *Intehratsiia Ukrainy u svitove spivtovarystvo v konteksti rozvytku bibliotechnykh informatsiinykh tekhnolohii* [Integration of Ukraine into the world community in the context of the development of library information technologies]. Kyiv [in Ukrainian].

9. Onyshchenko, O. S., Dubrovina, L. A., Horovyi, V. M., Popyk, V. I., Lobuzina, K. V., Samokhina, N. F., Kaliberda, N. Yu., Dobko, T. V., Soloidenko, H. I., Kulakovska, T. L., Chupryna, L. A., Matviichuk, A. V., Kudinov, M. O., Yaremenko, L. M. (2011). *Elektronni informatsiini resursy bibliotek u pidnesenni intelektualnoho i dukhovnoho potentsialu ukrainskoho suspilstva* [Libraries electronic information resources in raising the intellectual and spiritual potential of Ukrainian society]. Kyiv [in Ukrainian].

10. Horovyi, V., Popyk, V., Onyshchenko, O., Polovynchak, Yu., Poltavets, S., Matviichuk, A., Halahan, L., Voroshylov, O., Horova, S. (2015). *Sotsiokulturni mekhanizmy formuvannia mentalnoho imunitetu proty zovnishnykh manipulatsii svidomistiu naselennia Ukrainy* [Sociocultural mechanisms for formation of mental immunity to external manipulations of the consciousness of the population of Ukraine]. Kyiv [in Ukrainian].

11. Horovyi, V. M., Zhelaj, O. (2019). *Orhanizatsiia naukovo, informatsiino-analitychnoi diialnosti v pidrozdilakh NBUV, oriienovanykh na dystantsiine vykorystannia elektronnykh informatsiinykh resursiv* [Organization of research, informational, and analytical activities in the NBUV units, oriented on the remote use of electronic information resources]. In *V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine in the scientific and information space (2000-2018)* / V. M. Horovyi, M. B. Zakirov, L. A. Chupryna et al. Ch. 1.2, pp. 26-87. Kyiv [in Ukrainian].

12. *Korotkyj zvit Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho pro naukovu diialnist u 2021 rotsi* [Brief report of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine on scientific activity in 2021] [in Ukrainian]. Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/taxonomy/term/46> (Last accessed: 14.02.2024).

13. *Korotkyj zvit Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho pro naukovu diialnist u 2023 rotsi* [Brief report of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine on scientific activity in 2023] [in Ukrainian]. Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/taxonomy/term/46> (Last accessed: 15.02.2024).

14. *Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 15 zhovtnia 2021 roku «Pro Stratehiu informatsiinoi bezpeky»*: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 28 hrudnia 2021 r. № 685/2021 [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated October 15, 2021 On Information Security Strategy: Decree of the President of Ukraine dated December 28 2021 No. 685/2021]. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy* –

Official Online Representation of the President of Ukraine. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069> (Last accessed: 20.02.2024).

Стаття надійшла до редакції 04.03.2024.

Valery Horovyi,

Dr. Sci. (History), Professor, Deputy Director,
Honored Science and Technology Worker of Ukraine,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: valnihor@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2644-5249>

Library Document and Resource Centers as Important Information Institutions in the Conditions of International Military Confrontation in Ukraine

Characteristic feature of modern interstate international confrontations, especially at the military level, is the growing mutual opposition not only of military formations, special information organizations and employees of defense enterprises, but also of the entire mass of the civilian population. With the development of electronic information technologies, the activation of globalization processes, new operational information becomes the acquisition of all categories of population' consciousness. With its help, public opinion is consciously formed today, which becomes an intellectual weapon of the opposing parties. Libraries, accumulating socially significant electronic information resources, structuring them and preparing them for effective use, become important tools of quality information use.

The proposed article summarizes the main trends in the development of qualitatively new technologies related to the formation of an electronic information resource and its effective use.

Keywords: electronic technologies, information confrontation, global informatization, library information funds, mobilization of the infosphere, management of information processes, public consciousness.